Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Brezplačno!

DRUŽINSKI TEDNIK

»DRUŽINSKI TEDNIK«
list za vse!

Leto XI. Ljubljana, 31. oktobra 1939. Štev. 43a

»DRUŽINSKI TEDNIK«
list za vsakogar!

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. Račun poštne hran. v Ljubljani št. 15.398. Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA
1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji za leto 40 lir, v Franciji 70 frankov v Ameriki 2 1/2 dolarja. Drugod sorazmerno — Naročnine je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglasnem delu 4·50 din. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Notice: beseda 2 din. Mali oglasi: beseda 1 din. Oglasni davek posebej še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Ponatis prvih 4 nadaljevanj velikega ljubezenskega romana

»LJUBEZEN ŠPANSKEGA ČASTNIKA«

Roman „Ljubezen španskega častnika" izhaja v „Družinskem tedniku" kot sodobni ljubezenski roman. Vsi bralci so si edini v tem, da je izredno lep in zanimiv roman, poln čustvenosti. Sicer pa preberite pričujoča nadaljevanja in sami sodite!

Nadaljevanje tega ponatisa berite v številki 44. „Družinskega tednika" z dne 2. novembra 1939.

Ljubezen ŠPANSKEGA ČASTNIKA

IZ FRANCOŠČINE PREVEDLA K. N.

I

»Buenos dias, Vincent!«[1]

V trenutku, ko je mlad, postaven vojak nameraval prekoračiti Katalonski trg v Barceloni, je zaslišal za seboj znan glas, ki ga je prijazno in hkrati veselo poklical po imenu.

»Moreno! Ti tukaj?« je vzkliknil in se obrnil k prišlecu, visokemu mlademu možu v vojaški obleki, kakor je bil sam.

»Da, Vincent, jaz tukaj. Vračam se z ogabnega poleta nad obalo in kakor praviš, sem še tukaj.«

»Na srečo, ti stari lev!«

Za trenutek sta umolknila in se zresnila. Kako dolgo jima bo usoda še prizanašala in ju varovala pred napadi sovražnega ognja?

Moreno je dejal skoraj na glas:

»Prav rad bi, da bi se rešila živa iz teh bojev, ki že nekaj mesecev divjajo pri nas!«

»Da,« je pritrdil Vincent. »Tudi jaz zelo ljubim življenje!«

»Jaz tudi. To je naravno.«

»V najinih letih še celo! In danes bolj ko njega dni...«

»Danes?«

»Danes se bom poročil s Frasquito!«

»Saj res! Čisto sem pozabil... Moj poklon, amigo! Frasquita je res ljubko dekle.

»Hvala ti, Moreno! Moja zaročenka bo zelo vesela, ko bo slišala tvoje čestitke... Kaj pa ti, Moreno? Ali se ni tvoje srce še nikjer ujelo na trnek? Pravijo, da se v mirnem času ni dobro prezgodaj ženiti. Morda bo to držalo. Zdaj, ko je vojna, je pa to čisto narobe. Človeška narava je že takšna, da si človek tik pred smrtjo želi še poslednje izpolnitve. Hkrati te pa zavest, da si oženjen, in da te nekje daleč čaka ljubljena, lepa žena, spodbuja v bojih. Saj veš, da te čaka doma čudovito plačilo! Če si zaljubljen, me boš razumel!«

»O, saj ni treba biti zaljubljen, da daješ prednost življenju pred smrtjo!

Vzdihnil je.

»Kar se tiče ljubezni?... Strast, ki bi me vsega izpolnila, kakor si dejal? O, to bi bilo čudovito! Toda prijatelj, vidiš, tega jaz doslej še nisem doživel. In priznati moram, da se tistega dne prav toliko bojim, kakor si ga želim.«

»Sodim, da nisi zaljubljen?«

»Ne. Zabavam se, kakor nanese priložnost, po vojaško! Morda se kakšno noč sklanjam nad ženskim obrazom, toda ko sine zora, si opašem pas in pozabim, kaj sem ponoči mislil in delal...

»Pojdiva, šaljivec!«

Mladeniča sta se veselo zasmejala, kakor da ne bi bilo vojne in smrtonosnih bojev. Pogovarjala sta se na enem koncu velikega Katalonskega trga, na drugem koncu si pa videl skupino žensk.

»Kaj je pa spet tam?« je zagodrnjal Moreno in senca slabe volje mu je šinila čez visoko čelo. »Ali še ne bodo nehali trpinčiti nedolžnih?!«

»Tiho!« je šepnil Vincent. »Narobe bi bilo, če bi te kdo slišal. Pojdiva po drugi poti, stopiva do obale, to te bo razvedrilo!«

»Ne, moram še stopiti domov, da vidim, ali imajo pripravljeno sveže perilo; neugodno bi bilo, če bi moral jutri zjutraj, ko pojdem na fronto, obleči staro perilo.«

Odšla sta po trgu. Moreno je hodil vzravnano, z dvignjeno glavo, da je njegov lepi, možati profil zbujal še več pozornosti.

Na sredi trga sta se prijatelja poslovila. Vincent je nameraval do obale, Moreno domov.

»Upam, da se boš kmalu vrnil,« je dejal Vincent. »Frasquita bo zelo vesela, če boš šel za priča.«

»Podvizal se bom in skušal bom biti točen. Videti hočem, kako si boš prostovoljno nataknil vrv okrog vratu.«

»Le norčuj se, kmalu boš sam prišel na vrsto!«

»To vem, dragi moj, toda skušal bom to stvar odložiti... dokler se bo dalo!«

Še enkrat sta se poslovila in Moreno je počasi krenil čez trg.

II

Državljanska vojna v Španiji je bila tiste dni na višku, podobna bratski moriji; spoprijele so se vse politične stranke in ljudje so morili iz golega veselja do prelivanja krvi.

Anarhisti so pravkar oropali neko barcelonsko cerkev.

Brutalno in brezobzirno je skupina revolucionarjev vdrla cerkvena vrata. V tihi cerkveni ladji, ki je sijala vanjo skozi visoka barvasta steklena okna mehka luč, se je gnetlo okrog štirideset žensk razne starosti.

Na nesrečo je stal med njimi duhovnik in to je še podžgalo jezo anarhistov. Brezčutno so se njih močne roke stegovale po teh nežnih, oslabljenih bitjih in jih metale skozi cerkvena vrata na cesto, ne meneč se za njih prošnje in otožne, zategle krike...

Toda ne obupni kriki in ne v nemi prošnji sklenjene roke nesrečnih ujetnic niso ganile revolucionarjev... Uboge žrtve so, videč, da se jim ne obeta nič dobrega, sklonile glave in se skušale kakor koli izogniti neusmiljenim rokam. Zaman... Njih groza je še podžgala jezo teh mož v deželi, kjer je pravkar vladala samo pravica močnejšega.

»Silencio, canallas! Caramba!«[1]

V strahu pred pestmi, ki so jim grozile, so uboge ženske umolknile in sklonjenih glav pričakovale svoje usode...

»Kaj mislite, gospa, kaj bodo storili z nami?« je vprašalo neko nežno, bledo dekle svojo debelušno spremljevalko. »Če nas bodo še dolgo zadrževali tukaj, bo moja mati zaradi mene zelo v skrbeh.«

»O, revše! Ko bi nas samo zadrževali, bi ne bilo še nič hudega. Samo da se nam ne bi zgodilo kaj hujšega. Sam Gospod ve, kaj nas še čaka,« je vzdihovala debeluška.

Nad glavami teh nedolžnih, prestrašenih žrtev, se je kakor v zasmeh bočilo čudovito sinje, jasno nebo, tiste temne sinjine, ki je tako značilna za kraje ob Sredozemskem morju. Zrak je bil svež in poln čudovite, južnjaške vonjave. In ni si bilo težko misliti, da bi se Barcelona, če ne bi bilo strahotne vojne, prav te dni kopala v svežem sijaju svojega blagoslovljenega podnebja, vročega španskega sonca, v vonjavah zimzelenega grmičja, mandljev in cvetočih agav. Bil je dan, kakor nalašč za življenje, uživanje, ljubezen...

Zdi se, da je ta razkošni, južnjaški dan vplival tudi na voditelje, da so sklenili z raznimi ukrepi nekoliko omiliti neusmiljeno divjanje bratomorne vojne.

Ali ni mar oblast določila, da morajo novinci oditi na fronto veselih src? Določili so, da bodo dan pred odhodom na fronto po vsem mestu velike zabave. Razen tega bodo slavili okrog dve sto porok...

Morda je bilo to omamljanje živcev potrebno, kajti tisti, ki so sklenili, da bodo priredili vojakom zabave, so vedeli, da je fronta v današnji vojni strahotna. Vedeli so, da je mladina sicer pogumna, navdušena za boj, toda hkratu tudi nepokvarjena in polna idealov. In vojna, državljanska vojna, je prav zaradi zagrizenosti obeh strank po navadi posebno krvava, neusmiljena...

Preračunali so, da jim bodo lepe Barcelonke v njihovih načrtih najboljše pomočnice. S poljubi in ljubezenskimi besedami bodo umele speljati svoje zaročence do poroke, bolje na fronto. Možje, še omamljeni od poročne noči, ne bodo utegnili misliti na smrt...

Zato so se odločili, da bodo tisti dan praznovali toliko porok...

Po poroki se bodo mladi pari zabavali na razkošnih zabavah vse do polnoči. Druga polovica je posvečena njim in njihovi ljubezni. Ko bo sinila zora, se bodo mladi možje poslovili od svojih novopečenih žensk in odpotovali na fronto... Morda se bo komaj vsak peti ali celo vsak tretji od njih vrnil živ...

III

Ko se je Moreno bližal cerkvi, so ga otožni, prestrašeni glasovi žensk zbudili iz premišljevanja. Njegovo srce se je stisnilo v resničnem usmiljenju.

»Takšnim prizorom se ne bom mogel nikoli privaditi,« je pomislil. »Moški naj se bore, toda ženske, otroke in starce pustimo pri miru.«

Zdaj je bil že zelo blizu ubogim žrtvam. Samo za trenutek se je ustavil njegov pogled na njih, toda mladi častnik ni mogel dalje prenašati tega pogleda, zato je ogorčeno obrnil glavo stran.

Stopil je k bližnji straži in vprašal:

»Kaj bodo storili s temi ženskami, prijatelj?« V njegovem glasu je zvenel nekakšen zaničljiv, surov prezir, kakršnega si slišal iz ust vsakega barcelonskega vojaka, kadar je govoril o ujetnikih.

»Ali ne vidiš, da je to plen, lep plen? Če si ga ne bomo privoščili sami, ga bodo uživali v hotelu Colon... Zdaj pričakujemo navodil naših tovarišev.«

Moreno ni odgovoril. Vnovič je pogledal ujetnice.

V tem velikem in ponosnem mladeniču, enem najpogumnejših letalcev republikanske armade, se je v tistem trenutku zganil tisti viteški čut, ki ga občuti sleherni normalni moški ob pogledu na trpeče bitje, ki si ne more sámo pomagati.

»V hotelu Colon?« je pomislil.

Poznal je ta hotel še iz časov, ko še ni divjala vojna. Bil je eden najboljših hotelov v Barceloni, udoben, razkošen in z izvrstno postrežbo. Zdaj je bil zabavišče za vojake. In kakšno zabavišče!

Tja torej bodo odpeljali te uboge ženske... razen, če ne bodo že prej postale žrtve kakšne pijane tolpe... Zasmilile so se mu v dno srca.

Toda Moreno je previdno ohranil svoje mnenje zase. Vedel je, da bi v takšnem primeru kritika utegnila stati glavo...

»Torej dobro zabavo,« je dejal straži.

»Bodi brez skrbi,« se je pomenljivo zarežal miličnik in pomežiknil.

Zamišljen je Moreno hotel oditi domov, v smeri proti severni železniški postaji. Toda rekli bi, da ga je neka skrivna sila zadrževala, da se ni oddaljil od cerkve z ujetnicami. Vnovič se je ustavil in jih opazoval.

»Uboge ženske!« je še enkrat pomislil.

Ogledujoč te bledе, objokane ženske, so se Morenove oči na lepem ustavile na drobnem obrazku mlade, ljubke deklice. Ta obraz bi očaral sleherne moške oči, tako čudovito mil je bil.

Dekle je stalo čisto samo ob nekem prizidku in tiho jokalo. Bilo je videti, da nikogar ne pozna.

Dvignila je glavo, morda zato, da bi videla, ali res ne bo od nikjer pomoči, ali pa zato, da bi videla, kaj se godi okrog nje. Tedaj si jo je lahko Moreno natančnejše ogledal.

Žarko špansko sonce je metalo svoje žarke na njeno drobno glavico, skoraj predrobno pod težo zlatorumenih las. Morenu se je zdela kakor glava angela... Na nobeni sliki Matere božje ni videl čistejšega ovala, ne večjih, globljih oči. Te oči so bile sinje, tiste temne sinjine neba po dežju, tako redke pri temnolasih Špankah. Ta barva, morda še temnejša zaradi bledice drobnega obraz, je podčrtavala čudovito belino kože. Plave kodre, zdaj zmedene v mehkih valovih po nežnem tilniku, je imela počesane z visokega jasnega čela. Usta je imela majhna in sočna; ob bledici obraza so se zdela kakor zrela češnja ali komaj razcvel rožni popek...

Ne vedoč zakaj, se je Moreno kakor prikovan ustavil in ni odmaknil pogleda od neznanke. Začutil je, kako ga je spreletel nov sladak in neznan občutek.

Na lepem se mu je zazdelo, da ga nekdo opazuje. Hitro je odšel proti sredini trga. Ustavil se je pri neki trafiki in si kupil velik časopis. Razgrnil je pred seboj ‚El Corriere del Populo' in se žvižgajoč neko špansko popevko na videz zatopil v branje.

Od časa do časa je pogledoval na drugi konec trga, kjer se je zbirala množica radovednežev okrog vojakov, ki so na hitro postavljali oltar iz lesa, nedvomno oltar za današnjih dve sto porok...

Tisti trenutek se je v Morenu nekaj zganilo. Prešinila ga je nenavadna, skoraj romantična misel. Kdo ve, kaj se utegne roditi v možganih mladega moža, dober dan pred morebitno smrtjo in vajenega gledati samo strašne, krvave prizore, dan pred morebitno smrtjo?

Počasi je zganil časopis in se napotil k cerkvi. Videč, da se straža ne meni za ujetnice, je poiskal z očmi mlado, lepo neznanko. Še zmerom je stala ob zidu in upirala oči v tla.

Ogledal se je naokrog in videč, da ni nevarnosti, je stopil k njej. Srce mu je divje utripalo, ko ji je zašepetal:

»Señorita, ne bojte se. Skušal vas bom spraviti od tod.«

Velike sinje oči, rosne od solz, so ga zaupno pogledale:

»O, Bog naj vas blagoslovi,« je zajecljala. »Kaj naj storim?«

Mladi letalec je tiho nadaljeval:

»Predvsem morate govoriti kakor jaz... Ne smete ugovarjati!«

»Dobro!«

»Zdajle na primer, govoriva o bodočnosti. Zaročenca sva in se nameravava poročiti, kakor toliko rekrutov, ki se bodo še danes poročili na tem trgu s svojimi izvoljenkami...«

»O!«

»Ste razumeli?«

Zdelo se je, ko da še okleva.

»Dobro,« je naposled dihnila, kajti znanje s tem neznancem in njegovi čudni predlogi ji do zdaj niso vlili poguma.

Toda vedela je, da je vojna zbudila v ljudeh nezaupanje in da se zato pogosto zgodi, da vojaki ustavljajo zaljubljence na cesti in jih zaslišujejo, češ da vohunstvo v Barceloni vse preveč cvete in da se za nedolžnim parčkom lahko skrivata sovražnika države...

Zaljubljenca ločijo in ju odpeljejo nekaj korakov vsak sebi. Potem vsakega posebej izprašajo o pravkaršnem razgovoru. Če se njune izpovedi ne ujemajo, ju proglase za vohuna in kratko in malo ustrele. Prav zato se sorodniki ali prijatelji, če se srečajo na cesti in si hočejo kaj zaupnega povedati, najprej dogovore, kaj bodo pri morebitnem zaslišavanju govorili. To je potrebno, če hočeš ostati še nekaj časa med živimi.

[1] »Dober dan, Vincent!«

[1] »Hudiča — ali boste tiho, drhal!«

Ta ponatis dobite zastonj v vsaki trafiki ali pa naravnost od uprave „Družinskega tednika", Ljubljana, Miklošičeva cesta 14/III.

In zato se je dekle odločilo, da se bo ravnalo po neznančevem načrtu, čeprav ji ni bil popolnoma po godu.

»Zdaj ste moja nevesta,« je ponovil Moreno.

»Da.«

»Toda za božjo voljo, ne skušajte se pozneje izmazati, stalo bi me glavo.«

»Bodite mirni, razumem.«

Nekaj kakor olajšanje je za trenutek omehčalo trdi letalčev obraz.

»Povejte mi torej vaše ime, señorita!«

»Orana Le Cadreron.«

To ime ni zbudilo Morenu nikakršne predstave. Nikoli dotlej ga še ni slišal.

»Dobro,« je dejal, »ne bom ga pozabil. Meni je ime Moreno, glejte, da tudi vi ne boste pozabili. Zdaj morate biti pametni. Govorite, kakor govorim jaz,« je zabičeval. »In predvsem: zaupajte vame!«

Na lepem je spremenil glas, se obrnil k straži in skoraj zavpil:

»Hej, tovariši! Kaj ste storili z mojo nevesto? Kako ste jo mogli aretirati, lepotico, ki se bom drevi z njo poročil?«

Na videz strahovito razjarjen je ogorčeno pristavil:

»To je nesramno in neodpustljivo! Kako se morete tako zmotiti? Pojdi, querida mia,[1] tukaj ni prostor zate!...«

»Oprostite, častnik, pustite naše talke pri miru in ne dotaknite se jih!«

V tej deželi, kjer še v mirnem času gole besede dosti ne zaležejo, si moral v vojni svoje zahteve podkrepiti s pestjo. Tudi Moreno je pričel sumljivo mahati z rokami. Grozeče je zarjovel:

»Nemogoče! Nemogoče!«

Pogovor med vojakom in Morenom je postal tako živahen, da se je okrog njiju kmalu nabralo več radovednežev. Eden izmed vojakov je skoraj izzivajoče vprašal:

»Kdo ste prav za prav vi, tako na debelo pošiti z zlatimi vrvcami?«

»Moreno, letalec!« je trdo odgovoril mladi častnik. »Mislim, da ste že vsi slišali to ime! Res slabi bratje ste, če mi hočete vzeti njo, ki je edina moja sreča! Moja mlada, sladka nevesta,« je nežno pristavil, se obrnil k dekletu in jo privil nase, kakor da bi se res že davno poznala.

Ob tem nenadnem dotiku se je mlada neznanka komaj vidno zdrznila, hkrati se je pa spomnila, kaj je bila obljubila; ljubeče se je naslonila na svojega ‚ženina'. Vse, kar se je ta dan dogodilo z njo, je bilo tako neverjetno in nenavadno, da se je zdela kakor utrgan listič, plavajoč po veletoku...

Vedela je, da je trenutek usoden in da bi tudi še tako majhna neprevidnost utegnila sprožiti plaz usodepolnih dogodkov. Saj se njen ‚ženin' bori zanjo... Njej ne kaže drugega, kakor pokoriti se njegovi volji in molčati.

»Halo, tovariši, ali bo kaj?« je srdito zakričal Moreno. »Ali ne veste, da imam pravico zahtevati, da mi vrnete nevesto? Saj ste kakor mrliči, menda še nobeden izmed vas ni bil zaljubljen!«

»Vaše zahteve so nenavadne, tovariš,« se je izmikal anarhist. »V vojni ni ljubezni!«

»Kaj še!« je razkačen ugovarjal mladi letalec. »Te budalosti pripovedujte prvošolčkom! Kateri zavedni in pravi Španec bi si drznil trditi, da Španija, dežela vročega sonca ni dežela vroče ljubezni? Pomislite, prijatelji, na svoje žene in ljubice! Ali vam pri teh mislih ne zavre kri v žilah? Ali niste Španci? In zaradi nekakšnih neumnih, bedastih pravil naj si dam pokvariti svoj poročni dan? Ne, amigos, tega ne boste storili! Moja nevesta je moja! Danes se hočem poročiti z njo, kajti jutri morda ne bom več med živimi!«

Prijel je Orano okrog pasu in ji nežno dejal:

»Pojdi, ljubica! Tovariši ne ugovarjajo več. Vedo, da bi šel tudi do guvernerja terjat svoje pravice!«

Pripomniti moramo, da Moreno v srcu kajpak ni verjel svojim besedam, še zdaleč ni mislil, da je zdaj Orana njegova lastnina, bil je za to vse predobro vzgojen in prenežno čuteč.

Straža je oklevala. Pogovarjali so se med seboj, kaj bi kazalo storiti.

»Kdo je pa ta Moreno, ki se tako dere?«

»Ali ga ne poznaš? Ponos našega letalstva!«

»Ah, naš orel! Ljubljenec generalnega štaba!«

»Poslušaj me! Ne spuščaj se v prepir z njim, saj vidiš, kakšen orjak je!«

»Toda s kakšno pravico nam bo odpeljal ujetnico?«

»Njegova nevesta je. Drevi se bo poročil z njo.«

»Oprostite, Moreno,« je tedaj dejal najbistrejši izmed njih. »Dokažite nam, da govorite resnico. Vaša nevesta? Ali je to res?« je pomenljivo vprašal in se obrnil k dekletu. »Govori, lepotica, doslej si samo jokala, medtem ko se je tvoj ženin boril zate!«

Moreno jo je še tesneje privil k sebi, boječ se, da se ne bi zmedla in dejala kaj nepremišljenega. Tiho jo je bodril:

»Ne boj se, ljubica moja, jaz sem pri tebi in te ne bom več zapustil!«

Potlej je pa dodal glasneje, tako da so ga vsi slišali:

»Lepotica moja, kje imaš svoje listine? Dejala si, da jih boš prinesla s seboj.«

»Tukaj jih imaš, señor,« je tiho dejala, kajti njegov tesni objem okrog pasu je ni posebno spodbujal, še manj pa grozeči obrazi anarhistov.

Moreno ji je hitro vzel iz rok ročno torbico in jo odprl. Nekaj trenutkov je brskal po njej, potlej je pa potegnil iz nje šop papirjev in izkaznic.

»Na svidenje!« je skoraj veselo zakričal vojakom. »Kakor vidite, se je moja nevesta že oborožila s potrebnimi listinami za najino poroko. Najina srečna ura se bliža. Nikar me ne prisilite, da si bom moral po drugi poti priboriti svojo nevesto!«

Nekateri miličniki so se še zmerom upirali. Bilo jim je žal lepega plena. Orana je bila nedvomno najmlajša in najlepša izmed ujetnic.

»Pusti jo, naj gre. Morenova nevesta je. Ostalo nam jih bo še devet in trideset, dovolj za nas! Naj gre in nas pusti pri miru!« je zagodrnjal tisti, ki je imel največ veljave pri svojih tovariših.

Ne meneč se za te opazke in za smeh, je letalec prijel pod roko njo, ki jo je trenutek poprej imenoval ‚svojo nevesto'.

»Pojdi, ljubica moja,« je dejal nežno. »Pojdi, v nekaj trenutkih bova zvezana za vse večne čase...«

Gledal jo je zaljubljeno in nežno, kakor gleda ženin nevesto. Gledal jo je, kakor gleda zaljubljen moški tisto, ki bo v nekaj urah za zmerom postala njegova.

Mimo straže gredoč, je hudomušno pomežiknil, videč, kako zavistno ga vsi gledajo.

»Hvala, tovariši za ljubeznivost! V potrebi računajte na mojo pomoč!«

Izrabil je njihovo presenečenje in je nežno, toda trdno odpeljal Orano s seboj.

IV

Korakajoč po zdaj praznem Katalonskem trgu, se je Moreno sklonil k svoji spremljevalki, kakor da bi ji šepetal ljubezenske besede. V resnici je pa tiho dejal:

»Señorita, uspelo mi je, rešiti vas iz njihovih krempljev, toda nisva premagala še vseh težav. Tudi še tako neznatna neprevidnost naju lahko pokoplje. Prosim vas, bodite previdni!«

Uprla je vanj oči, še rosne od solz, in zaupno dejala:

»Razumem. Ničesar ne bom govorila... Pustila bom v a s govoriti.«

»Bolje je tako,« je pritrjevalno dejal in tiše pristavil:

»Zdaj se skušajva bolje spoznati. Delajte se tako, kakor bi bili zelo zaljubljeni vame, ko da bi se že dolgo ljubila... Medtem mi pripovedujte svojo zgodbo. Kdo ste? Odkod prihajate?«

Spet je oklevala. Kako naj se zaupa temu neznancu, ki je tako nenadno vdrl v njeno življenje?

Moreno je opazil njeno zadrego in je ni hotel siliti. Čeprav je bil na videz čisto miren, se je v resnici zelo razburil.

Kar je storil, je storil v nenadnemu poletu velikodušnosti, ne misleč na posledice svojega dejanja. Zavedal se je pa, da mora ravnati zdaj tako do konca, če noče tvegati svoje glave in življenja svoje mlade spremljevalke.

Velikodušno, kakor pravi caballero, si je prigovarjal in se miril:

»Na koncu koncev, če že moram umreti, naj umrem rajši zato, ker sem rešil mlado življenje, kakor pa zato, ker sem uničil sto in sto nedolžnih življenj...«

Vojna ni imela zanj nikoli tiste mikavnosti kakor za mnoge njegove tovariše. Po naravi je bil miren človek. Bil je na strani republikancev, ker je živel v Barceloni in ker se je v Barceloni rodil. Če se je boril v njihovih vrstah, se je boril zato, ker so ga, po poklicu letalca, takoj ob začetku državljanske vojne poklicali v letalsko armado. Če bi se bil slučajno rodil v Burgosu, bi se pač boril na strani nacionalistov.

Med tem ko je premišljeval o vsem tem, je korakal s svojo tovarišico proti parom, ki so se pričeli zbirati okrog poročnega oltarja.

Orana je na videz zaupno stopala ob svojem ‚ženinu', toda še zmerom se je vsa tresla od strahu.

Kdo je ta mladi mož? In zakaj, iz kakšnega vzroka, se je tako velikodušno potegnil zanjo? Kaj je sprožilo njegovo nenadno odločitev?

Potlej je pričela zasoplo pripovedovati svojo povest:

»Francozinja sem. Moji starši žive stalno na Francoskem; poslali so me v Barcelono, da bi si ogledala umetniško razstavo. Hkrati naj bi se izpopolnila v vašem jeziku in zastopala tu svojega očeta, ki je tovarnar kmetijskih strojev. Starši so me izročili neki prijateljski družini, živeči v tem mestu. Na nesrečo pa ta družina ni bila pripravljena na takšen razvoj dogodkov... Morda sem bila tudi sama preveč neskrbna. Nisem slutila, da bo vihra tako dolgo trajala in da se bo tako razmahnila. Sprevidela sem razvoj svojega položaja šele tisti dan, ko so moje prijatelje zaprli. Nekaj dni nato sem izvedela, da so jih postrelili, češ da so bili naklonjeni sovražniku. Prestrašena sem se hotela vrniti na Francosko. Neka španska gospa, ki sem jo spoznala že tukaj, mi je obljubila, da mi bo priskrbela listine, kajti nikakor nisem mogla dobiti potrebnih papirjev, da bi se vrnila domov.«

»Torej ste tujka. Ne vem, zakaj vas pridržujejo tu?«

»Tudi jaz sama tega dobro ne razumem. Zdi se mi, da me je neki uradnik na občini vpisal kot ‚trgovko', ker ni dobro razumel našega jezika. Zdaj me ne puste domov, ker bi to baje škodovalo Španiji... Tako vsaj govore.«

»Mogoče! Zdaj je toliko zmešnjav po naših uradih!«

»Najhujše je to, da je madame Mombela...«

»Kdo je madame Mombela?« ji je živahno segel v besedo.

»Señora, ki mi je obljubila, da mi bo priskrbela potrebne listine.«

»Dobro. Nadaljujte!«

»Dejala sem vam, da je te dni tudi señora izginila. Ostala sem torej čisto sama in sem se skrivala v majhnem, zakotnem cuartitu.«[1]

»Kje je bila ta sobica?«

»V hotelu San-Marco. Toda ponoči so vžigalne bombe razrušile pol tega hotela. Vsi stanovalci so morali rano zjutraj bežati. Zbežala sem z drugimi ženskami v cerkev svete Evlalije. Tam so nas danes našli.«

Po kratkem obotavljanju je pristavila:

»Včeraj so moške, ki so zbežali iz hotela tedaj, kakor me, ženske, pred našimi očmi aretirali. Zdi se, da so jih ob zori postrelili... Strahotno!« je vzkliknila in si potegnila z roko čez čelo, kakor da bi hotela odgnati mračne misli.

»Da, vsak dan smo žal priče takšnih in podobnih grozovitosti. Anarhisti vohajo kri in se ne dado ukrotiti. Žal tega ne moremo preprečiti...«

Ob teh besedah se je zagledal nekam v daljavo in obraz se mu je stemnil.

»Dovolite, señorita, da se zdaj še jaz predstavim. Moreno, letalec. Morda ste že slišali moje ime?«

In skoraj z neopaznim smehljajem je dodal: »Imam že nekaj znamenitih poletov za seboj.«

»Vem... brala sem v časopisih.«

»Da, obsuli so me s slavospevi.«

V njegovih besedah ni bilo senčice domišljavosti.

Kje na svetu bi našel moškega, ki ne bi bil ponosen, da se lahko lepi in mladi ženski predstavi kot junak neba, igrajoč se z nevarnostjo? Ali ne ohrani malone vsak moški tudi v poznejših letih nekoliko tistega, kar ga je pri štirinajstih letih navduševalo za vse, kar je napeto, nevarno in drzno?

Na Orano slava njenega spremljevalca ni naredila posebnega vtisa. Narobe, celo manj zaupanja je občutila zdaj do tega človeka, ki je brala o njem, da zna tako strahotno točno metati bombe in da tako neskrbno prezira sleherno nevarnost. To, kar je vedela o njem, je ni nič pomirilo.

»Zahvaljujem se vam, da ste me rešili iz rok teh vojakov,« je plašno dejala.

»Oh, počakajte z zahvalo dotlej, ko boste res na varnem... Te najine dogodivščine namreč še ni konec.«

»Kaj bo pa še prišlo, moj Bog?«

»Najina poroka, señorita.«

»Oh!«

Niti besedica ugovora ni prišla čez njene ustnice, toda njeno srce se je stisnilo v novem, nepričakovanem strahu.

»Ali morava res to storiti?« je vprašala, zavedajoč se njegovih besed. »Ali se ne moreva izogniti tej komediji?«

Moreno jo je začudeno, skoraj strogo pogledal.

»Kje imate glavo, mala francoska señorita? Ali morda mislite, da se bodo tisti, ki so vas pravkar izročili meni, zadovoljili z najino besedo? Poglejte na levo, miličnika, ki naju že ves čas zasleduje.«

Na drobnem obrazku lepe plavolaske se je spet zazrcalil strah.

»Moj Bog, varuj naju!« je zašepetala.

Počasi sta odšla dalje.

»Shranil sem vaše listine, señorita, a svoje nosim zmerom s seboj. Slaba nama bo predla, če sva prezrla kakšno formalnost... saj veste, da se mi še sanjalo ni, da se bom danes poročil. Morda bi se bila morala že vpisati v kakšen seznam?«

»Žal mi je, da ste tvegali svoje življenje, da bi rešili moje!«

»Verjemite mi, da bi tudi jaz obžaloval svoje dejanje, če bi nama šlo za nohte!« je dejal nekam porogljivo. »Zavedajte se pa, da nama gre zares za glavo.«

»To je res. Toda moja je bila v večji nevarnosti, preden ste me vi srečali. Nič hujšega se mi ne more zgoditi zdaj, ko sem z vami, kakor prej, ko sem bila sama. Toda vi, gospod, ste tvegali glavo, ne da bi vam grozila nevarnost!«

»Jaz?« je vzkliknil presenečeno, kakor da bi se bil pravkar zbudil iz sanj. Zagledal se je v dekletove čudovito sinje in globoke oči. »Jaz,« je nejevoljno ponovil, »ne obžalujem ničesar. Če bi moral preživeti tiste trenutke še enkrat, bi storil prav isto, kar sem storil zdaj. Smrti se ne bojim!«

Sam se ni zavedel, zakaj je trdil takšne stvari, prav za prav tako nasprotne njegovemu resničnemu prepričanju. Ali mar ni ljubil življenja? Ali ni pred dvema urama razlagal svojemu prijatelju, kako lepo je življenje? Bilo je torej smešno hvaliti se s pogumom, ki ga v resnici ni občutil!

Kakor hitro je pa Moreno pogledal te sinje oči, ki so ga presenetile in zbegale na prvi pogled, ni mogel govoriti drugače.

Kajpak si Moreno tega ni hotel priznati. Kako naj bi si priznal, da je tako zelo podlegel skrivnostnemu, nerazumljivemu čaru mlade neznanke, da počenja in govori stvari, čisto nasprotne svojemu značaju? Zato si je prigovarjal:

»To dekle se mi je zasmililo! Rešil sem jo in tvegal pri tem svoje življenje. Ravnal sem kakor pravi caballero... Moje dejanje je res lepo!«

V

Ko sta Moreno in njegova tovarišica naposled prispela do drugega konca trga, so miličniki tekali sredi precej goste množice sem in tja in vpili.

»Pare kličejo! Kmalu se bo pričelo!«

Eden izmed izklicevalcev se je obrnil k mlademu paru:

»Hitro, malo več ognja, vidva! Ljudje, poglejte ta dva golobčka, prav nič se jima ne mudi... Menda mislita, da sta na luni, ali kaj?«

»Pravkar prihajam s svojo kokoško od ondod,« je veselo odvrnil Moreno in pomežiknil.

Ni še končal teh besed, že ga je pozdravil presenečen vzklik prijatelja Vincenta.

»Sveta nebesa, kaj vidim! Tudi ti se ženiš?«

Brez zadrege in brez hitrice se je Moreno priklonil pred Frasquito. Potlej je pokazal Orano in dejal:

»Moja nevesta, Vincent. Predstavljam ti tisto, ki bo kmalu postala moja žena.«

Če bi Vincent videl sonce pasti z neba ali pa slišal spregovoriti trgovčevo kobilo, se ne bi bil tako začudil, kakor se je začudil pri teh besedah svojega prijatelja.

Ali mu ni Moreno še pred nekaj urami zatrjeval, da bi se poročil, samo če bi čutil do kakšne ženske res veliko, globoko ljubezen in če bi mu ljubljeno bitje to ljubezen tudi vračalo? Hkrati je zatrjeval, da takšne ljubezni doslej še ni občutil.

»Poročil se boš?« je ponovil, ne da bi prav razumel smisel teh besed.

»Seveda,« je malomarno prikimal Moreno. »Ali nisva njega dni sklenila, da se bova poročila na isti dan?«

Vincent je odprl usta, da bi ugovarjal, toda tedaj se je srečal z Morenovimi očmi. Njih izraz je bil hkrati zapovedovalen in proseč, da je Vincent kot dober poznavalec svojega prijatelja spet zaprl usta in molče čakal, kaj bo.

Moreno mu ni dal časa za premišljevanje.

»Ha!« je zaklical dobre volje. »Ali ti nisem na nočni straži dovolj govoril o svoji ljubljeni nevesti? Ali ti nisem dovolj hvalil njenih čudovitih sinjih oči, podobnih sinjini komaj razcvelega se lanu? In njeno polt, tako nežno, kakor je polt seviljske Matere božje? Hej, Vincent! Povej, ali sem pretiraval s svojim opisovanjem?«

Vincenta je prijateljeva zgovornost popolnoma razorožila, zato ni skušal več ugovarjati, še manj pa premišljevati.

»Da, da,« je zatrjeval vsakokrat, kadar je mogel do besede.

Moreno se je prešerno zasmejal od veselja nad svojo zmago.

»Oh, Vincent,« udaril je tovariša po ramah, »naposled je napočil srečni dan, ko bo moja lepa nevesta postala moja žena!«

Orana, vsa rdeča od zadrege, ni vedela, kaj naj stori. Morenova ljubezenska izpoved je menda zanimala vse ljudi, ki so se gnetli okrog obeh mladih parov in ju z zanimanjem ogledovali. V tej ljubezni je bilo toliko idealizma in ognja! Vendar se ni zaradi nje nihče zgražal ali posmehoval. Mladi letalec je bil pri ljudeh vse preveč znan in priljubljen. In ker je bil povrh tega tako čeden in postaven fant, so poslušali njegovo ognjevito pripovedovanje s pritrjevanjem in prizanesljivim smehljajem. Posebno ženske so mu marsikaj odpuščale.

Ena izmed njih je pa vseeno hudomušno dejala, hoteč ga spraviti v zadrego:

»Čestitamo ti, Moreno, tvoja nevesta je res zelo lepa! Toda Karmencita? Kaj bo pa ona rekla k tvoji poroki?«

Čez Morenov obraz je za trenutek šinila senca. Samo za trenutek. Takoj nato se je mladi korenjak zasmejal, še bolj široko in zadovoljno. Objel je Orano okrog pasu in jo strastno pritegnil k sebi. Nato je pobožal njen ljubki, drobni obrazek:

»Ali je mogoče primerjati?« je preprosto vprašal.

In ker je bil mladi, bahavi mož tako prostodušno odkritosrčen in njegova ljubezen do lepega dekleta tako ognjevita in očitna, mu nihče ni mogel zameriti njegovih besed.

»Prav imaš, Moreno. Tvoja nevesta je res mnogo lepša!«

»Tri sto zlomkov! Vedel sem!« je veselo vzkliknil Moreno.

Kocka je padla.

Zdaj je bilo treba samo še uzakoniti njuno zvezo.

Hitro je prijel Frasquito in Orano pod roko in ju bolj vlekel kakor peljal s seboj.

»Pojdi, zaspanec!« je zaklical presenečenemu Vincentu, »pojdi, drugače se bom poročil kar z obema!«

»Eh, čakaj, pasja duša!«

Glasen smeh je sprejel njuno šaljivo prerekanje. Množica se je razgrinjala pred mladima paroma, ki sta korakala proti odru, kjer so že stali trije uradniki in pisali imena novoporočencev na bele pole.

VI

Ko je Orana stopila v dolgo kačo parov, čakajočih, da bodo prišli na vrsto, je pričela trepetati po vsem telesu. Prizor, ki se je pravkar odigral, je zbudil v njej neznan strah.

Bučno navdušenje njenega tovariša ji je bilo, če že ne zoprno, pa vsaj nerazumljivo. Ni vedela, zakaj je tako burno in hrupno razlagal vsemu svetu svojo ljubezen; njej je ljubezen čustvo, ki ne potrebuje bučne reklame. Bog ve, iz kakšnih družabnih slojev je njen »ženin«, da se tako rad postavlja pred ljudmi?

To je bila napaka, ki je mlada Francozinja moškim nikoli ni mogla odpustiti, kajti zdelo se ji je, da tako ravnajo samo tepci in domišljavci.

Po drugi strani se ji je zdela v nebo vpijoča krivica, da bi se ona, tako strogo in vzorno vzgojena Francozinja, poročila z nekom, ki mu ne ve niti pravega poklica, ne vzgoje in ne preteklosti. Ob tej misli se je je loteval skorajda paničen strah.

Moreno jo je še zmerom držal pod roko; na lepem je začutil, kako ta drobna roka trepeče v njegovi.

Ali je mislil, da se dekle boji odkritja njune prevare, ali je pa uganil njen ženski strah pred vsiljeno ji možitvijo?

Mladi mož je dobro poznal žensko srce in je vedel, kakšen je njegov utrip. Toda dekleta, ki jih je ljubil dotlej, se navadno niso dolgo upirala njegovim snubitvam. Nikoli ni bil še v podobnem položaju, in s takšno mladenko... predvsem pa nikoli tako tik pred oltarjem. Stisnil je Oranino roko nekoliko tesneje k sebi, hoteč, da bi ga pogledala.

Dvignila je svoje velike oči; če si tisti trenutek pogledal vanje, si vedel, da so blizu solzam. Njih vprašujoči pogled se je srečal z zapovedovalnim pogledom mladega moža.

»Jutri odpotujem na otok Mallorco,« ji je dejal tiho in počasi. Ker so njene oči nerazumljivo počivale na njegovih, je vnovič živčno stisnil njeno drobno, belo zapestje.

»Devet in devetdeset odstotkov možnosti je, da boste pojutrišnjem vdova,« je ponovil tiho, toda še trdneje.

Tedaj je Orana razumela strašni pomen te nenavadne tolažbe.

Tisti trenutek Moreno ni mislil na nič drugega, kakor na dolžnost, ki si jo je bil naložil. Rešil je dekle. Njej življenje, sebi, kar mu je odločila Usoda! Bil je pravičen in tisti trenutek so izginili vsi njegovi pomisleki, kakor da bi jih bil veter odpihnil.

Orana je bila prevelikodušna, da bi sprejela svojo svobodo za ceno smrti svojega rešitelja.

»Najbrže pretiravam,« je menila sama pri sebi.

Bila je vesela, da ji je rešil življenje, in prijetna ji je bila misel, da bi se iz te zadeve izmazala brez sleherne škode. Očitno ji je pa bila ljuba zavest, da bi jo ta zgovorni in postavni tujec še nadalje varoval pred sovražnim svetom, ne da bi pri tem tvegal lastno življenje.

»Naj bo že, kakor hoče,« je naposled dejala. »Poroka je tako samo prazna formalnost, te se bova pozneje z lahkoto odkrižala.

---

[1] draga moja.

[1] Sobica.

Za zdaj je dovolj to, da se oba cela in zdrava izmaževa.«

Morda je bilo samo to, kar so mu hotele z enim samim pogledom povedati te velike sinje oči, ki je njih globina tako zmedla mladega letalca; morda je pa v njih bral še kaj drugega?

In da bi še podčrtala zgovorno govorico svojih oči, je pričela mlada señorita ob njegovi desnici nekaj mrmrati. Ali je bilo res, ali se je mlademu letalcu samo zdelo, da mu je Orana prepovedala govoriti o smrti in o nesmiselni hrabrosti. Zaradi nje in morda zase mu je to mlado dekle zapovedalo živeti!

Vse to so govorile Morenu dekletove sinje oči in njene češnjevordeče ustnice. Ali je potem res čudno, če je bil mladi mož zaradi neme govorice teh lepih oči čisto zmeden?

Polastilo se ga je nerazumljivo razburjenje. Neznano ganotje mu je stisnilo grlo. Bilo mu je odveč to razburjenje, v trenutku, ko bi vsakdo utegnil opaziti, kako mu je pri srcu. Česa takšnega ni še nikoli dotlej doživel. In morda je zato občutil nedopovedljivo potrebo, prijeti Oranino drobno roko in jo ponesti k svojim ustnicam v dolgem, vročem poljubu, poljubu, ki je vanj vlil vso svojo dušo...

To je bil prvi iskreni dokaz Morenovih čustev do mlade Francozinje. Najbrže se je tega zavedela, kajti hitro in v zadregi je odtegnila roko, ki sta se na njej poznala dva sledova od čvrstega pritiska njegovih ustnic.

In še dolgo potem so se njene oči večkrat kakor v sanjah zagledale v sledova na roki...

VII

Drug za drugim so stopali pari pred uradnike, ki so na velike bele pole beležili ta imena nenavadnih in preuranjenih novoporočencev.

Moreno se je prepričal, da listine, ki jih je imela Orana s seboj, zadoščajo za poroko v teh čudnih okoliščinah. Niso zahtevali dosti podatkov. Imena obeh novoporočencev, nekaj osebnih podatkov in podpisa obeh prič. Samo najpotrebnejše.

Naslonjena na svojega tovariša, je dekle storilo vse, kar so ji veleli storiti. Skušala je dobro igrati svojo vlogo, to jo je popolnoma izčrpalo.

V istem trenutku se je na drugem koncu Katalonskega trga odločala usoda nesrečnih ujetnic, ki jim je še pred dobro uro tudi sama delala družbo.

Pravkar je pripeljal velik tovorni avto in vanj so anarhisti naganjali uboge ženske s pestmi, psovanjem in z udarci puškinih kopit.

Frasquita je opozorila Orano, naj pogleda, kaj se tam godi.

Moreno je budno pazil na sleherni gib svoje varovanke. Nehote je sledil pogledu njenih prestrašenih oči. Moral jo je podpreti, tako težka je na lepem postala ob njegovi roki.

Zbal se je, da ne bi popolnoma omedlela. Pa vendar ne bo zdaj, v tako usodnem trenutku, s svojo občutljivostjo vsega pokvarila?!

In tako dobro sta doslej igrala svoji vlogi! Zdaj se izdati, bi pomenilo izzivati Usodo!

Toda nevarnost, pa tudi Morenov čvrsti prijem — zdaj jo je prijel okrog pasu in jo nežno podprl — sta vrnila Orani prisebnost. Ne, po nobeni ceni ni hotela deliti usode nesrečnic, ki so jih tam doli pijani anarhisti vlekli v sramoto ali smrt!

Njena poroka z Morenom se ji je v tistem trenutku zazdela prečudovita, prelepa rešitev iz pekla!

Nasmehnila se je in hvaležno pogledala svojega spremljevalca.

S tem prvim, spodbudnim smehljajem v srcu je stopil Moreno pred grobijana, ki je vršil dolžnosti uradnika na zasilnem poročnem uradu.

Ta občan si je drznil nagovoriti mladega letalca s širokim, predrznim režajem:

»Sijajno, Moreno! Kakor je videti, si se odpovedal lepi Karmenciti! Zdaj hočeš imeti grlico sam, čisto zase! Res izbran kos, pri moji veri! Mika me, da bi še jaz ugriznil s teboj.«

»Ta želja bi te drago stala, prijatelj!« je suho odvrnil mladi letalec.

Uradnik ni ugovarjal, toda njegove besede so potrdile v Morenu občutek, da morata biti z Orano zelo previdna, da ne bi v poslednjem trenutku zbudila kakšnega suma.

»Caramba! Moreno ne dela tako kakor njegovi tovariši!« je vzkliknil mladi letalec in udaril s pestjo po mizi.

»Glej ga! Kaj te je pa prijelo?« je začudeno vprašal uradnik. »Saj boš še črnilnik prevrnil!«

»In kaj potem? Če bo to hitreje izpolnilo tvoje vražje panirje, prav rad! Če bi se jaz tako obiral, kadar mečem bombe na sovražnikovo ozemlje, bi bilo presneto malo škode!«

Uradnik je dvignil pogled k letalcu.

»Vemo, vemo, Moreno,« je dejal s poroglijivim nasmeškom. »Naš letalski prvak si in pogosto se res dobro odrežeš. Toda zdajle vendar malo potrpi! Ali so vaše listine v redu, camarida? Dobro! No, Moreno, zdaj pa že lahko poljubiš svojo ženo!«

»Da! Da! Moreno! Poročni poljub!« je kričala razigrana množica.

»Poljub! Poljub!« Tudi Vincent in Frasquita sta se pridružila tej zahtevi.

»Dobro!« je veselo zaklical Moreno, »rad se pokoravam takšni zahtevi!«

Hkrati je hotel objeti svojo ženo, toda Orana se je kakor v zadregi za spoznanje odmaknila od njega.

Okrog stoječi so se zasmejali. Zdelo se je, kakor da bi njih smeh še podžgal samoljubje mladega moža. Veselo je zaklical:

»Ljubica moja, ali me nočeš prvič poljubiti kot žena, tukaj, pred vsemi?«

Upognil je drobno Oranino glavo, da je bolj mrtva kakor živa omahnila nazaj, in jo krepko in strastno poljubil na ustnice.

Vsa Oranina ženska sramežljivost se je uprla temu ljubkovanju, ki ni moglo zbuditi odmeva ne v njenem bitju in ne v njenem srcu.

Toda letalčeve oči so se potopile globoko v prestrašene zenice mlade žene in ji zapovedale, naj molči. Čuteč, da bi se rada uprla, osvobodila njegovega objema, ni zahtevala rok in jo je še zmerom prižemal k sebi. Zdaj je veljalo za vsako ceno udušiti upor tega mladega bitja, besede, ki so ji nehote kipele na ustnice, trepetajoče pod njegovim ognjevitim poljubom!

»Oprostite!« ji je dahnil po tihem, ko jo je osvobodil iz objema.

Orana, ki v vsem svojem mirnem meščanskem življenju ni doživela toliko razburjenja kakor tu v enem samem dnevu, je bila pri koncu svojih moči.

Na očeh množice in na smehljajih teh sicer mrkih obrazov je spoznal, da so zadovoljni z njegovim poročnim poljubom. Hkrati je pa začutil, kako ga Vincent odriva, hoteč sam stopiti pred oder.

Tisti trenutek je Moreno instinktivno krepkeje podprl svojo ženico. Tik mimo odra sta dva miličnika, oborožena do zob, gnala sirote iz cerkve svete Evlalije, med njimi pa duhovnika.

Ubogo čredo so vlekli na morišče, kakor so delali to že mesece in mesece poprej. Očitno je bilo, da novoporočenci niso občutili do duhovnika takšnega sovraštva kakor miličniki in anarhisti, ki so ga gnali na morišče. Iz src vseh teh novoporočencev je za trenutek izginilo sovraštvo ob misli, da bi v drugih okoliščinah morda prav ta duhovnik blagoslovil njihovo zvezo.

Mirno in dostojanstveno je korakal duhovnik mimo njihovih vrat. Čeprav so ga miličniki surovo suvali in brcali, se ni pritoževal. Upiral je pogled v mlade pare, zbrane pred poročnim odrom. Za trenutek so se njegove oči ustavile na Orani in njenem tovarišu in zdelo se je, da je siromak poznal mladi par.

Čutila je, kako je prebledela.

Tudi Moreno je ogledoval duhovnika. Na lepem se je zdrznil. Saj to je bil oče, ki je krstil njegovo mlajšo sestrico in dal njegovemu očetu poslednje olje na smrtni postelji.

Sveta jeza ga je prevzela ob misli, da mu ne more pomagati; nehote je stisnil pesti.

Orana se je ob pogledu na sirote in duhovnika zgrozila. Moreno jo je podprl, kolikor je mogel, gladil jo je po roki, skušajoč ublažiti mučni spomin na njun prvi poljub in ji pomagati, da preboli še to poslednjo preizkušnjo.

Tedaj se je duhovnik obrnil k množici mladih parov, dvignil roke proti nebu, naredil znamenje križa in dejal:

»Naj vas Bog blagoslovi, otroci! Pojdite, zdaj ste za večno zvezani pred Bogom!«

Nato so ga odpeljali dalje.

»Hej, ljudje božji, ali bo kaj ali nič?« se je tedaj oglasil nekdo iz množice. »Če bomo tako po polževo napredovali, bomo še slavnostno večerjo zamudili!«

»Saj res, čas hiti,« je vzkliknil Vincent in stopil s Frasquito pred poročni oder.

Moreno in Orana sta izrabila ugodni trenutek in se izmuznila iz množice.

VIII

Kakšnih dvajset korakov od ljudi se je izvil Orani vzdih olajšanja iz prsi.

»Uf! Vendar že! Mislila sem že, da ne bo še konca tega obreda!«

»Da, da, nekoliko se je zavleklo.«

»Tukajšnje navade so res čudne!«

»Nekoliko že!«

»In tisti zoprni uradnik, ki ni nehal s svojim tvezenjem!«

»Slabo vzgojen je in surov.«

»Res. Toda ali ni bilo videti, kakor da bi nekaj sumil?«

»Težko. Prebedast je za to.«

Kljub svoji poslednji trditvi se je Moreno zamislil.

»Jutri boste morali biti na varnem señora,« je dejal po kratkem premisleku. »Prej ne bom miren, dokler ne bom vedel, da ste med svojimi, na poslaništvu.«

»Oh, señor, če se vam bo to posrečilo, vam bom večno hvaležna.«

Še zmerom je držal v roki Oranine listine. Že jih ji je hotel vrniti, toda na lepem se je premislil:

»Bolje je, da obdržim jaz te poročne listine. Če bi jih namreč dobili v vaši ročni torbici, bi vedeli, da ste postali Španka, in to vam bi prej škodovalo kakor vas varovalo pred novimi sitnostmi.«

»Pozabiva najino smešno poroko!«

»Toda vseeno je veljavna, draga moja,« je popravil mladi letalec. »Midva sva zdaj zares mož in žena.«

»Že mogoče, toda najbolje je, da na to oba lepo pozabiva.«

»V tem primeru je bolje, da na poslaništvu o vsem tem popolnoma molčite. Če bi vas pa kaj izpraševali in bi se utegnili zaplesti v protislovja, potem povejte vse po pravici... Morda vam bo moje ime koristilo, da boste prej na varnem.«

»Vse je mogoče. Ravnala se bom po vašem nasvetu. Zelo dobri ste z menoj.«

Pogledal jo je. Mladi ženi se je zazdelo, da je ganjen. Njegova lepa moška roka z negovanimi nohti jo je pogladila po licu in njegove ustnice so zašepetale:

»Pogumna mala ženica! Škoda, Orana, da sva se srečala tako mimogrede... Res škoda, da vam ne morem pomagati, še jutri in še pozneje, vse dotlej, dokler ne boste čisto na varnem.«

»Storili ste zame vse, kar ste mogli,« je odgovorila ganjena in nekoliko zmedena zaradi njegovega plašnega ljubkovanja, posebno pa, ker jo je imenoval po krstnem imenu.

Ne da bi bil opazil njeno zadrego, je oklevaje dejal:

»Moram se vam oprostiti, señora... Ni dolgo tega, ko sem...«

»Kaj ste?«

»Moral sem vas nekoliko krepko objeti in poljubiti...«

»Oh, saj sem vse prav dobro razumela. Prav toliko vam je bilo do tega poljuba, kakor meni... Morali ste pač to storiti.«

»Hm...« je začel. »Jaz...«

Ni dokončal, kajti zazdelo se mu je, da njegova tovarišica najbrže ne bi razumela tega, kar ji je pravkar hotel povedati.

»Nikar ne misliva več na to,« je odločil hitro, kakor da bi se bal spomina na ta mučni dogodek.

Toda njegove oči, ki so se ustavile na njenih polnih, rdečih ustnicah, so njegove poslednje besede postavile na laž.

Na srečo sta ju tisti trenutek došla Vincent in njegova žena.

»Menda bomo zaključili današnji dan v veseli družbi?« je predlagal Vincent.

»To bi bilo prekrasno!« se je vpletla v pogovor Frasquita. »Moreno, vaša žena je res srčkana!«

»Hvaležen sem vam, Frasquita, za poklon in... za vaše povabilo. Toda žal moramo to praznovanje odložiti na pozneje. Danes imam še nekaj zelo važnih opravkov... Zato bosta menda dovolila, da se s svojo ženo posloviva. Če pomislim, koliko imam še dela, se zgrozim ob misli, kako malo bova še skupaj...«

»Na svidenje torej!« je dejala Frasquita. Obraz se ji je stemnil ob poslednjih Morenovih besedah, kajti spomnila se je, kako čas hiti...

»In ne pozabi, prijatelj,« je zaklical za njima Vincent, »da jutri ob zori odrinemo!«

»Vem, vem,« je skoraj nejevoljno odvrnil Moreno. »To je oblizek, ki nam ga dajejo za poročno noč.

Potlej je dejal svoji ženi z odločnostjo, ki jo je bila spoznala že pred nekaj urami: »Ši boste z menoj, señora. Stanujem v hiši, kjer boste vsaj danes še na varnem. Najbrže ste tudi lačni, kaj ne?«

»Nekoliko že. Teh štiri in dvajset ur nisem pojedla drugega kakor krožnik riža. Menda je res, da strah prežene tek.« In kakor veste, sem v poslednjih dneh preživela res strašne trenutke!«

»Nikar več ne mislite na to, señora. Nocojšnji večer — vsaj upam — se boste bolje imeli.«

»Po vaši zaslugi, da. Nikoli vam ne bom tega pozabila!«

Toda dovolj je bilo zanjo ta dva dni razburjenja in strašnih doživljajev; Orana jim ni bila več kos. Vrhu tega že ves čas ni zatisnila očesa in tudi jedla ni skoraj nič. Omahnila je v Morenov objem in zares omedlela...

Mladi letalec jo je ljubeče dvignil. Nesel jo je kakor nese mati majhnega otroka spat, previdno in nežno.

Ne meneč se za ljudi in za zijala, je Moreno koračil s svojim dragocenim bremenom proti svojemu domu. Nekateri so se ustavljali, meneč, da bodo priče zanimivemu prizoru.

»Tri sto kosmatih,« je zarobantil Moreno, »s poti, ali vam bom pa o prvi priložnosti pretipal obisti!«

Nihče mu ni zameril teh besed; Španec rad oprosti jezo zaljubljencu, kajti zaveda se, da je ta jeza upravičena, če mu nekdo izmika težko pridobljeni plen.

Toda Morenov cilj je bil blizu. Ko je mladi mož s svojim sladkim bremenom korakal mimo hotela Colona — skozi razsvetljena okna je donelo nekoliko zmedena zaradi njegovega plašnega ljubkovanja, posebno pa, ker jo je imenoval po krstnem imenu.

Ne da bi bil opazil njeno zadrego, je oklevaje dejal:

»Moram se vam oprostiti, señora... Ni dolgo tega, ko sem...«

»Kaj ste?«

»Moral sem vas nekoliko krepko objeti in poljubiti...«

»Oh, saj sem vse prav dobro razumela. Prav toliko vam je bilo do tega poljuba, kakor meni... Morali ste pač to storiti.«

»Hm...« je začel. »Jaz...«

Ni dokončal, kajti zazdelo se mu je, da njegova tovarišica najbrže ne bi razumela tega, kar ji je pravkar hotel povedati.

»Nikar ne mislive

vrla ženska, prepričana, da govori Moreno čisto resnico. »Toda mlada dama se je morala precej prestrašiti naših čudnih razmer... Naj se nas Bog usmili! Res ne vemo, kam plovemo...«

In ne da bi bil mogel mladi mož prekiniti veletok njenih besedi, se je obrnila k Orani in nadaljevala:

»Oh, dušica moja, zahvalite se vsem svetnikom, da ste dobili takšnega moža. Junaka, slavnega po vsej Španiji! In še tako dobrega povrhu! Kako velikodušen je! Ne bom rekla, da je velikodušen kakor kakšen princ, teh je že premalo na svetu. Toda ne smete mu stopati na prste. Naš gospod se hitro ujezi. Toda eden tistih je, ki imajo vseeno zlato srce. Pri njem zmerom veš, kaj misli... In tudi to je nekaj vredno, kaj ne?«

Ne da bi bila pustila, da bi ji kdo segel v besedo, je klepetala dalje:

»Toda s takšno golobičico, kakor ste vi, señora, bo naš gospod kakor jagnje. Zdaj, mala moja, zberite vso svojo energijo. Vojakova žena mora biti energična in pogumna!«

»Boljše manj kakor preveč,« se je tedaj vendar že oglasil Moreno. »Margarita, vedeti morate, da sem se zaljubil v Orano zaradi njene nežne šibkosti in ne zaradi energičnosti.«

»Oh, señor! Pa menda ne boste trdili, da ljubite bleda lica in otožne obraze?«

»Tega nisem rekel. Vendar je mnogo odtenkov. Priznam pa, da ljubim ženske, ki znajo biti res ženske. Ne maram ‚amaconk'!

»Vi se znate vselej dobro odrezati, gospod,« je vzkliknila s še vlažnimi očmi od smeha. »Mala gospa je pa že čisto dobra. Samo trenutek počakajta! Pripravila vama bom imenitno poročno večerjo! Upam, da je señora vajena španske kuhinje?«

»Kajpak, Margarita, ona ima rada vse, kar imam jaz rad. Zadnjič sva si privoščila špansko zakusko. Oblizovala se je še bolj kakor jaz. Kaj ne, niña mia?«

»Da, da,« je zašepetala Orana. Toliko govorjenja jo je nekoliko zmedlo.

»Margarita, prinesite večerjo sèm, v najino sobo. Ne želim, da bi naju motili! Samo hitro se zasukajte, kajti lačen sem kakor volk!«

Oranin pogled se je tisti trenutek z grozo ustavil na njegovih očeh. Kako je dejal pravkar njen rešitelj: »Prinesite večerjo v najino sobo... Ne želim, da naju bi motili...«

Mlada žena se je pričela vprašev ati, kako se še utegne ta komedija razpletsti. Na srečo se je tedaj letalčeva gospodinja že obrnila in odšumela v kuhinjo. Bila bi pač presenečena, če bi prestregla njen pogled, tako malo podoben zaljubljenim pogledom mladih novoporočencev.

IX

Ko je Margarita odšla, je stopil Moreno k enemu izmed dveh oken in ga odprl na stežaj. V sobo je zaplal mehak večerni zrak, poln opojnih južnih vonjav.

Utegnilo je biti okrog šestih.

»Hm, kaj menite o mojem stanovanju, señora? Ali ni mirno, kakor sem vam pravil? Mislim, da naju bodo zdaj vendar že pustili pri miru...«

»Upajva,« je odgovorila raztreseno.

»Uredite si kar najudobneje, draga moja,« je dejal Moreno. »Lezite in odpočijte se, dokler ne bo prinesla večerje.«

Toda mlada žena je ostala negibna.

»Dajte, dajte, mala moja,« je dejal ljubeznivo in pristopil bliže. »Nikar si po nepotrebnem ne belite glave. Zagotavljam vam, da ste na varnem. Uredite si tako, kakor vam bo najbolj po godu.

Tako govoreč, jo je skušal prijeti okrog pasu in jo peljati do bližnjega naslanjača. Tedaj se je zganila, ko da bi jo bila kača pičila:

»Ne, ne! Pustite me,« je kriknila. »Ali ne vidite, da sem v zelo mučnem položaju?«

Zdaj je bil v zadregi njen mož.

»Kajpak razumem,« je menil po kratkem molku. »Toda pozabljate, da sta bila danes vaše življenje in vaša čast v vse hujši nevarnosti kakor zdaj. Če sem vam dal svoje ime, sem storil to predvsem zato, da sem obvaroval to dvoje... hkrati sem pa tvegal lastno življenje. Mislim, da mi morete zato nekoliko bolj zaupati. Moja žena ste. Ne zahtevam od vas drugega, kakor da dobro igrate to vlogo vsaj teh nekaj ur, dokler bova še skupaj. Jutri bom že daleč in počeli boste, kar vas bo volja. Margarita se bo pa zdaj vsak čas vrnila, in zato zahtevam, da se ta čas udomačite v moji sobi prav kakor katera koli druga novoporočena žena.«

Orana si je položila roko na vroče čelo. Bila je tako trudna in tako sita te strašne vloge. Toda letalčev strogi pogled ni prenesel oporekanja. Tiho je pritrdila:

»Da, señor. Ubogala vas bom.«

Pomagal ji je sleči plašč in ni se mu upirala. Pokazal ji je starinski umivalnik v kotu sobe. Brez besede je ubogala in si pričela iz težkega porcelanastega vrča točiti vode v umivalnik.

»Osvežite se in počesite,« so padale nanjo trde Morenove besede kakor ukaz. »Večerja vam bo potlej bolje teknila. Morda bi bilo bolje, če bi se prej nekoliko podprli, toda Margarita se ne more sprijazniti z mislijo, da ne bi priredila pravcate gostije, kolikor je v današnjih dneh sploh mogoče. Vrla ženska je!«

»Pravite, da je vrla ženska. Ali se pa tudi res lahko zaneseva nanjo? Ali naju ne bo izdala?«

»Zmožna ni niti najmanjše hudobije. Samo eno napako ima: zelo klepetava je. Zato mi je bolj všeč, da ničesar ne izve.«

Orana si je česala goste plave lase, ki so ji v valovitih kodrih padali malone do ramen. Gledajoč se v zrcalo, pa ni opazila, kako je pogled njenega moža visel na teh zlatih laseh, vse dokler se niso odprla vrata in ni stopila v sobo Margarita z ogromnim pladnjem v levici.

»Prinesla sem vam večerjo, señor. Potrudila sem se, kolikor sem se mogla, toda v mestu ni več dosti izbire.«

Položila je pladenj na mizo. Orana je nehote pogledala, kaj je na njem. Ni je razočaralo. Na velikih krožnikih so dehtele domače španske jedi, nenavadno okusno pripravljene. Riž z žefranom, polenovka v temni omaki, kjer kuharica ni varčevala z oljem, čebulo in rdečo papriko. Sredi pladnja je stala steklenica slovitega alikantskega vina.

»Dosti gostov res ne bi smela vabiti,« je šaljivo dejal mladi letalec. »Toda za naju je več ko preveč. Prinesite takoj tudi slaščice in sadje, Margarita.«

Margarita se je razumevajoče nasmehnila: »Prav, prav, señor. Razumem, da si želite biti sami s svojo mlado ženo. Menda ni lepšega na svetu, kakor je poročna noč dveh zaljubljencev... Oh, še danes se spomnim, kako je bilo, ko sem se jaz poročila... Moj Pablo — Bog mu daj nebesa! — me je hotel kar na rokah nositi!...«

Orana je bila na trnju. Moreno je opazil njeno zadrego. Hitro je dejal Margariti:

»Že prav, Margarita, o tem boste lahko jutri pripovedovali.

Komaj nekaj minut je minilo, že je prinesla Margarita ogromen pladenj južnega sadja. Nasičena oranžna barva pomaranč se je slikovito odražala od višnjevega grozdja in se zlivala s svežo rdečico granatnih jabolk in zlatorumenimi indijskimi citronami.

»Prinesla sem vse, kar sem našla na vrtu.« se je opravičevala Margarita, prepričana, da bi se za poročno gostijo spodobilo še kaj imenitnejšega. »V mesto zadnji čas niso pripeljali živil, toda naš vrt nam še zmerom daje dovolj sadja, ne meneč se za bombe, ki frče okrog njega.«

Videč, da gospodar ni posebno navdušen za njeno modrovanje, se je vrla žena naposled poslovila.

Moreno je slutil, da utegne prisluškovati, zato je glasno velel Orani: »Prisedi, ljubica moja. Pijva in jejva na najino ljubezen!«

Ne da bi bil počakal njenega odgovora, je vzel najboljši kos polenovke in ga previdno položil na njen krožnik. Potem je priložil k ribi še nekaj žlic riža.

Orana ga je začudeno gledala. Ni mogla prav razumeti, da ji ta tujec, zdaj ko je sam z njo, ničesar noče, da ne izrablja priložnosti. Torej jo je rešil le zaradi nje same?

Moreno ni razumel, zakaj Orana tako trdovratno strmi v krožnik in se ne pritakne jedi.

»Ali ne boste jedli?« je vprašal začudeno.

Njene velike oči, vlažne od solz, so se hvaležno uprle vanj. »Zelo dobri ste, señor.«

»Jaz? Dober?« Prešerno se je zasmejal, hoteč skriti svoje ganotje. »Nikar ne pretiravajte! Zelo dražljivo je rešiti življenje lepi ženski.

Vnovič je napolnil njen krožnik z rižem in ribo. »Le podprite se, francosko dekletce! Moja zvezda vodnica! Vprašal bi vas še rad...«

Orana se je zdrznila. Njegovo govorjenje je njen strah in njeno pozornost nekako uspavalo, zato so ji bila vprašanja odveč. Rajši bi kar v neskončnost poslušala enoličnI, pomirjujoč glas svojega moža.

»Vprašal bi vas rad,« je nadaljeval, ne da bi bil opazil zadrego svoje sosede. »ali boste čez nekaj dni ali nekaj tednov, tam na Francoskem, daleč od mene, pri svojih ljudeh in v svoji domovini, kdaj pomislili na skromnega španskega caballera, ki vas je rešil? Morda mu bo to prineslo srečo.«

Prenehal je, kajti čudno ganotje mu je stisnilo grlo. Nekaj trenutkov nato je s spremenjenim glasom dejal: »Jejte vendar, jejte, señora!

»Ali boste zgodaj odšli, señor?«

»Da, kar dovolj zgodaj. Ob zori. Toda nikar ne misliva na to! Pred seboj imava še nekaj neskrbnih ur. Ko se boste najedli, bova skupaj premislila, kaj morem storiti za vas.«

»O, da,« je vzdihnila in pričela vneto zajemati, »nikar me ne zapustite. To se pravi... Povedati vam moram, da nimam več potnega lista... Morda bo to mojo zadevo še bolj zamotalo?«

»Zakaj pa nimate te listine, tako potrebne za tujce?«

»Vzeli so mi jo neki pobalini med zračnim napadom. Ustavili so me na cesti, mi naperili samokres na prsi in mi izpraznili ročno torbico. Nisem se mogla upirati. Na srečo so mi pustili nekaj drugih listin, ki sem jih imela v plaščnem žepu. To so listine, ki ste jih videli pred nekaj urami.«

»Komaj sem jih utegnil površno pogledati. Ali mi jih pokažete še enkrat señora? Rad bi tudi uradno poznal svojo ženo.«

Hitro je preletel z očmi listine, ki mu jih je poslušno izročila. Nato je potegnil iz žepa majhno zapisnico in iztrgal iz nje listič papirja. Napisal je nanj nekaj vrstic. Potlej je dejal energično, z glasom, vajenim zapovedovanja, toda tiho, da ga je mogla slišati samo Orana:

»Dobro bi bilo, da si zapišete in shranite moje ime in moj naslov. Preden odrinem na fronto, moram skočiti še k Maquedu, prvemu mestnemu komisarju. Priskrbel vam bom prepustnico čez mejo, kajti zaradi izgube potnega lista bi utegnili imeti spet sitnosti.«

»Najbrže res.«

»Torej stopil bom h komisarju. Vam bom pa jutri zjutraj poslal Perrena, svojega dobrega znanca. Za vsak primer sem vam napisal njegov naslov. Tukajle je. On bo poskrbel, da se vam ne bo nič hudega zgodilo. Upam, da boste še ujeli parnik, ki bo odplul v osem in štiridesetih urah.«

Nekaj časa je vladala v sobi tišina. Potem je letalec nekoliko v zadregi dejal:

»Zdaj pa, señora, morava, hočeš nočeš, igrati vlogi nežnih, mladih zaljubljencev, da naju kdo ne preseneti. Na vas je vrsta, da pričnete svojo vlogo,« je pristavil s senčico porogljivosti.

Orana, nekoliko potolažena, se je lahno nasmehnila. In ta ljubeznivi nasmeh je mlademu častniku pognal vso kri v glavo.

Torej se je le otajala, señora!

Moreno je bil prepričan, da bi bil čas njegov zaveznik. Glavo bi stavil, da bi v nekaj mesecih pridobil popolno zaupanje teh velikih, nezaupnih sinjih oči.

Če ga bo Bog pustil živeti, kdo ve, kaj se bo zgodilo pozneje... v daljnji, daljnji bodočnosti? Misel na srečno, mirno bodočnost s takšno ženo ob strani ga je spravila v dobro voljo. Prelepa se mu je zdela ta misel, da bi se kdaj uresničila...

*

»Zdaj, ko sva se nekoliko podprla,« je dejal Moreno, »moram po opravkih, da vam priskrbim vse potrebno za vašo varnost. Menda vam ne bo neprijetno, če vas pustim samo v tej sobi?«

»Tukaj me boste pustili, pr. vas?« je začudeno vprašala Orana.

»Da. Mislim, da se za mojo ženo pač spodobi, da ostane moji sobi?«

Ta dvojni poudarek lastnin. »mojo ženo« in »v moji sobi«, jo je spet zmedel. Plašno je odgovorila: »Oh, saj če sem sama, se nič ne bojim.«

Častnik se je grenko nasmehnil.

»Kakor vidim, señora, si kljub vsemu, kar sem storil za vas, še nisem pridobil vašega zaupanja.«

Orana je zardela do ušes. Očitek je bil upravičen in dobro merjen.

»Oprostite mi, señor,« je zašepetala v zadregi. »Nisem nehvaležna, toda teh nekaj mesecev sem videla v Španiji toliko slabega, da ne znam več točno ločiti dobro od slabega.«

»Prav hvaležen sem vam za to pojasnilo,« je na videz veselo, v resnici pa nekam grenko dejal Moreno.

»Oh, señor, nisem vas hotela žaliti! Davi sem pač doživela tako strašno preizkušnjo... Potem ste prišli vi...«

Živahno jo je prekinil: »Menda sem za vas vseeno nekoliko manj strašen kakor pijani vojaki iz hotela ‚Colon'?«

Stresla se je ob njegovih porogljivih besedah, toda pogumno je nadaljevala: »Teh dveh stvari ne moreva primerjati, señor. Davi ste se mi zdeli kakor z neba poslan rešitelj. Rešili ste me iz rok pijanih, poživinjenih ljudi. Zdaj sem svobodna, odvisna samo od vas.«

»Kakor je odvisna žena od svojega moža.«

Nekoliko je prebledela.

»Da, da... To sem hotela reči.

Pogledal jo je in nekoliko globlje potopil svoje oči v njene. Potlej je vzdihnil in zmajal z glavo:

»Menim, da se vam, kar se mene tiče, ni treba Bog ve česa bati. Čeprav se mi je zdela še davi misel na zakon odvratna, se bom morda drevi izkazal za izvrstnega zakonskega moža.«

»Rada bi vam, señor, tudi jaz povedala svoje mnenje,« je dejala Orana prepričljivo in čvrsto. »Čeprav se zavedam, da vam dolgujem svoje življenje, bi bilo nápak, če vam bi obljubila več, kakor bi mogla izpolniti.«

»Oh!« Nekaj trenutkov je bilo vse tiho. Nato je mladi častnik skoraj porogljivo pribil:

»Vse kaže, da je torej bolje, da ničesar ne obljubite, da vam ne bi bilo treba česa žrtvovati?«

»Srečna sem, da me tako dobro razumete.«

To puščico je dobro merila. Res, popolnoma jo je razumel. Priznati si je moral, da jo je podcenjeval. Pričakoval je več ljubeznivosti od ženske, ki ji je rešil življenje. Toda bila je ponosna, in tudi ta ponos mu je bil všeč. Toda zanesljivo se ji še sanjalo ni, koliko je sam tvegal pri tej rešitvi...

»Dosti sem si drznil na rovaš svoje slave,« je mrmraje modroval sem pri sebi. »Lahko bi me stalo glavo!«

»Kaj ste dejali, señor?« je vprašala Orana. Čeprav je govoril tiho, ji ni ušla niti besedica.

»Nič posebnega,« je menil Moreno. »Ali se spomnite tistega duhovnika, ki so ga gnali na morišče?« je vprašal, skušajoč obrniti pogovor.

Orana je nemo pokimala.

»Njegova zasluga je, da sva zvezana za vse večne čase, ne samo pred ljudmi, ampak tudi pred Bogom.«

»Da, señor.«

»Ali ste nezadovoljni?« je po kratkem molku vprašal mladi častnik.

»Priznam, obupana sem,« je odgovorila nekoliko posmehljivo.

»Obupani, zakaj?«

»Predstavljajte si, da ste ženska in v mojem položaju. Zvezana za vse življenje z nekom, ki ga sploh nisem poznala... In tudi za vas mora biti to mučno! Premislite, zdaj ste suženj zakonskega jarma za vse večne čase...«

Moreno ni vedel, ali misli resno ali se samo šali. Zato je naspol resno, naspol v šali dejal: »Kajpak je težko nositi takšno breme, a vendar ga bom lažje nosil, če bom vedel, da ničesar ne obžalujete.«

»Da, hm... prav za prav...« Bila je v takšni zadregi, da se mu je zasmilila. »Usoda je res neusmiljena... Morda bo bodočnost prinesla kaj boljšega.«

»Vaša bodočnost naj vas ne skrbi, señora.«

»Na kaj namigavate, señor?«

»Jutri odrinem na Balearsko otočje. Protiletalski topovi so tamkaj prav gosto posejani. Kakor sem vam že dejal, je dokaj možnosti, da boste prav kmalu mlada, srčkana vdova.«

Ni takoj odgovorila. Takšno govorjenje jo je skoraj žalilo. Prava žena bi pač le z žalostjo pomislila na te ‚možnosti'...

»Mislim, da ne smeva gledati najine ločitve s te strani,« je dejala po kratkem premisleku. »Kot prava zakonska žena moram želeti, da bi se vrnili s fronte živi in zdravi.«

Zagoreli letalčev obraz je zalila temna rdečica: »Morate? Dolžnost vam torej narekuje to željo, señora?«

»Dolžnost pokorne zakonske žene,« je skromno odgovorila.

»Prav rad vas osvobodim te dolžnosti,« je tedaj živo, razdražljivo vzkliknil Moreno. »Naj se zgodi vse tako, kakor je odločila Usoda!«

V tal je, ponosno dvignjene glave, nekoliko bled, toda žarečih oči.

»Kar se mene tiče,« je trdo dejal, »bom ravnal t..ko, kakor da vas ne bom nikoli več videl. Vem samo, da vas hočem rešiti iz nevarnosti, ki so vam grozile in vam še groze v tem mestu. Ne bom miren prej, dokler ne bom vedel, da ste na varnem, daleč od teh grozot.«

»Zelo dobri ste, señor. Ne vem, kako naj bi se vam zahvalila.«

»Nikar,« je dejal še bolj suho kakor poprej, »nočem, da bi mi bili hvaležni. Saj nisem storil tega zaradi vas... Storil sem samo v lastno zadoščenje, bodite prepričani o tem!«

Začudeno ga je pogledala. Dotlej ga še ni videla tako razburjenega, niti tedaj ne, ko jo je reševal iz rok surovih miličnikov. Zaslutila je, da ga je z nečim užalila. Ni maral njene hvaležnosti... Morda ni znala prav povedati, kako žal bi ji bilo, če bi se mu na fronti kaj pripetilo.

Vse te stvari so se ji podile po glavi, med tem ko je Moreno stopil k umivalniku, da bi se umil.

Brisajoč si roke, se je obrnil k njej. Opazila je, da jo še zmerom mrko gleda. Bila je dobrega srca, zato si je začela beliti glavo, kako bi mu dala razumeti, da bi ji bilo zelo neljubo, če bi se razšla v jezi...

Odprla je svojo ročno torbico in nekoliko pobrskala po njej. Čisto na dnu je otipala nekaj drobnega. Bila je zlata svetinjica lurške Matere božje.

»Ali dovolite, da vam podarim ta spominek, señor?« je plaho vprašala. »Naj vas Mati božja varuje v nevarnosti! Vem, da ni nikakšna dragocenost, toda kot spomin vam bo morda vseeno ljuba.«

Presenečen ob tej nenadni spremembi mlade žene, jo je mladi letalec debelo pogledal.

»Verjemite moji iskrenosti, gospod,« je pristavila in zardela, misleč, da tehta njene besede. »Bilo bi mi res žal, če bi se vam kaj zgodilo.«

»Torej jo sprejmem,« je kratko dejal Moreno, vzel svetinjico in jo vtaknil v telovniški žep. Njegove oči so se za trenutek ljubeče pomudile na njenem obrazu.

Nato si je oblekel suknjič in si opasal pas. Zapenjajoč si ovratnik, je opazil prstan, ki je blestel na njegovem mezincu.

Snel ga je s prsta in ji ga ponudil: »Premišljeval sem, kakšen spominek bi vam podaril na današnji dan, ko ste — tako slučajno — postali moja žena. Mislim, da bo ta prstan posebno primeren za ta namen. Kakor vidim, nimate nobenega, bo pa ta toliko bolje držal...«

»Oh, nikar! Ta prstan je vse preveč dragocen,« je zajecljala v zadregi Orana in zardela do ušes.

»Njegova vrednost je samo simbolna,« je dejal letalec. »Dragocen družinski spomin je. In če ga podarim svoji ženi v okras, pač ne bom žalil tega spomina.«

Nežno je prijel Orano za roko in ji skušal nataknitI prstan na prstanec.

Orana je pazljivo ogledovala dragoceno darilo. Snela ga je s prsta in si ga ogledala od vseh strani. Precej debeli obroček je bil umetniško izrezljan. Bilo je videti, kakor da bi bil spleten iz treh zlatih pramenov. Ti prameni so se stikali in oklepali nenavadno velik in čist temno vijoličast ametist. Na notranji strani prstana je prebrala: Siempre fidele[1].

»Izredno lepo starinsko delo,« je strokovnjaško dejala Orana.

»Da, da,« je nekam raztreseno odgovoril Moreno. »Precej težak je za nežno žensko roko, zato ne zahtevam, da bi ga zmerom nosili. Prosil bi vas pa, da bi ga imeli na roki nocoj in jutri, potlej boste tako lahko nosili domače dragulje.«

Ni odgovorila, ampak nepremično ogledovala okrašeni prstanec. Mehki sijaj ametista se je čudovito odražal od nežne beline njenih rok. Toda njene misli so bile daleč od občudovanja te lepote. Mudile so se pri njem, ki ji je ta prstan podaril. Čeprav ji je očital, da mu ne zaupa, pač ni slutil, da je v njenih očeh eden tistih viteških Špancev, ki jih opisujejo španski pisatelji v toliko romanih in novelah.

»Ven moram,« je dejal in na lepem presekal skrivnostno tišino, ki je za trenutek zbližala njuni duši. »Moram po opravkih. Vi boste ostali tukaj, kakor sva se domenila.«

»Da, señor.«

Hudomušno jo je pogledal: »Vrnil se bom kmalu, da bom noč preživel z vami.«

»Z menoj?« je zajecljala.

Moreno je planil v prešeren, mladeniški smeh. Zabaval se je ob strahu tega nedolžnega bitja, ki ga je malone za ceno lastnega življenja rešil iz smrtne nevarnosti.

Celo nekako ugodno mu je bilo pri srcu ob misli, da lahko nekoliko podraži njeno žensko sramežljivost, sklicujoč se na to, da je njegova žena in da pač ne more nihče na svetu tega spremeniti.

Kdo bi mogel vedeti, kakšna kri polje po žilah ljudi, rojenih v deželi, ki je imela v svoji burni zgodovini največ revolucij in vojn, v deželi, kjer je bikoborba najljubša narodna igra in kjer velja ljubezensko maščevanje za upravičeno čednost? Če Španka ljubi in če je v ljubezni razočarana, potlej njena osveta ne pozna zaprek. Njeno maščevanje zasleduje nezvestega, dokler ga ne doseže. Španci so podobni svojim družinam. V ljubezni so ognjeviti in strastni, toda čeprav še tako zaljubljeni, ohranijo svoj ponos v še tako kočljivih trenutkih in se pogosto rajši predajo porogljivosti kakor nežnosti. Marsikateri zaljubljen Španec skuša skriti svojo neuslišano ljubezen pod krinko porogljivosti...

---

[1] Zmerom zvest.

***

Nadaljevanje tega romana dobite v številki 44. »Družinskega tednika« z dne 2. novembra 1939. »Družinski tednik« dobite v vseh trafikah za 2 din. Izhaja ob četrtkih. Lahko ga pa tudi naročite naravnost pri upravi »Družinskega tednika«, Ljubljana, poštni predal 345.

Izdaja za konsorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.